

Doporučení

Analýza seminárních prací této jedné specifické a úzce vymezené skupiny nabízí řadu podnětů pro další výzkumy a dává základní přehled o dopadech pandemie covidu-19 jak do pracovní, tak zejména do osobní a psychické roviny zdravotníků. Zároveň může sloužit jako východisko pro další výzkumy nebo zdroj poznání při plánování další práce s jednou ze skupin, na kterou dopadla tato náročná celosvětová a celospolečenská situace velkou měrou. Poznatky z kvalitativní analýzy a ze zahraničních studií představují příležitost pro managementy zdravotnických zařízení pro změnu podmínek pro práci zdravotníků v dalších případných vlnách pandemie nebo v podobně závažných situacích.

Z výzkumů prezentovaných v odborné literatuře a potvrzených tímto příspěvkem vyplývá několik doporučení zacílených do čtyř oblastí. První směřuje do sféry **psychického zdraví** zdravotnických profesionálů a jejího posilování. Závěry zahraničních studií (např. Rosen a kol., 2022; Jingxia a kol., 2022; Barrett a kol., 2021; Aughterson a kol., 2021; Baysal a kol., 2022; Camilla a kol., 2022) ukazují, že pomoc odborníků na duševní zdraví je zdravotníky vítána a vnímána jako velmi efektivní. Jako účinné se ukázalo jak individuální nebo skupinové koučování, tak i kolegiální (peer) podpora. Management zdravotnických zařízení by měl v krizových situacích vždy projevovat zájem o pocity personálu, naslouchat jeho obavám a nezlehčovat je.

Druhá skupina opatření je z **oblasti ochrany personálu a zajištění jeho pocitu bezpečí**. Ten přispívá k vyšší pracovní pohodě a redukci strachu z nákazy a jejího přenosu do domácího prostředí. Toho lze dosáhnout zajištěním dostatku osobních ochranných pomůcek a maximální informovaností jak o vývoji povahy samotného onemocnění, tak i o efektivitě aktuálně zavedených bezpečnostních opatření na pracovišti (Baysal a kol., 2022; Camilla a kol., 2022; Song a kol., 2021).

Třetí oblastí je **individuální přístup při řízení personálu**, redukce jeho přetěžování a rozdělování na jednotlivá pracoviště s velkým akcentem na individuální zdravotní stav. Na riziková pracoviště se v důsledku vyššího rizika komplikací v případě onemocnění covid-19 nedoporučuje přidělovat zaměstnance s chronickým onemocněním. Na těchto pracovištích je navíc doporučováno navýšit počet personálu a zkrátit pracovní dobu, aby expozice zde častěji přítomným stresovým situacím byla pro personál co nejnižší (Baysal a kol., 2022).

Poslední oblast doporučení nevyplývá z dosavadních poznatků z výzkumů dopadů pandemie covidu-19 na zdravotníky, ale z poznatků vzešlých z analýzy seminárních prací, pro které nebyla v literatuře zatím nalezena opora. Tato doporučení se týkají většího zacílení budoucích výzkumů

na dopady pandemie na osobní a rodinný život zdravotníků, především pak na konflikt mezi profesní rolí a rolí rodiče, a větší pozornosti věnované dopadům na životy studentů posledních ročníků středních škol zdravotnických oborů.

- 1 Nelékařská zdravotnická povolání jsou upravena zákonem č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních.
- 2 Nzip.cz (Národní zdravotnický informační portál).
- 3 Bližší specifikace není uváděna z důvodu zajištění anonymity studentů, která jim v žádosti o možnost využít jejich práce pro článek byla přislíbena.
- 4 Osm z těchto (nyní již vysokoškolských) studentů zažilo příchod pandemie covidu-19 v době, kdy ještě studovali střední školu.
- 5 V zájmu lepší srozumitelnosti textu byly některé citace gramaticky a stylisticky upravovány. Úpravy neměly vliv na obsah sdělení.
- 6 Usnesení vlády České republiky ze dne 15. března 2020 č. 220 k zajištění poskytování zdravotních služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu.
- 7 Integrovaný záchranný systém.

Zdroje

- Aughterson H., McKinlay A.R., Fancourt D., et al. (2021). Psychosocial impact on frontline health and social care professionals in the UK during the COVID-19 pandemic: a qualitative interview study. *BMJ Open* 11:e047353. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2020-047353>.
- Barrett, D., Heale, R. (2021). COVID-19: reflections on its impact on nursing. *Evid Based Nurs*, 24(4), 112–113. <https://ebn.bmj.com/content/ebnurs/24/4/112.full.pdf>
- Baysal, E., Asli Karakuş Selçuk, Gül Güneş Aktan, Andrade, E. F., Notarnicola, I., Stievano, A., & Raquel Rodríguez Blanque. (2022). An examination of the fear of COVID-19 and professional quality of life among nurses: A multicultural study. *Journal of Nursing Management*, 30(4), 849–863. <https://doi.org/10.1111/jonm.13550>
- Camilla, B. M., Zachodnik, J., Sidsel, F. C., & Geisler, A. (2022). Healthcare professionals' experiences during the initial stage of the COVID-19 pandemic in the intensive care unit: A qualitative study. *Intensive & Critical Care Nursing*, 68. <https://doi.org/10.1016/j.iccn.2021.103130>
- Dahka, S. M., Pouralizadeh, M. et al. (2022). Mental Health and Resilience among Nurses in the COVID-19 Pandemic: A Web-Based Cross-Sectional Study. *Iran J Psychiatry* 17 (1), 35–43. <https://ijps.tums.ac.ir/index.php/ijps/article/view/2323>
- Häussl, A., Ehmman, E., Pacher, A., Knödl, K., Huber, T., Neundlinger, L., Osmanovic, A., Plank-Straner, A., Walter, P., Schüssler, S. & Schoberer, D. (2021) Psychological, physical, and social effects of the COVID-19 pandemic on hospital nurses. *International Nursing Review*, 68, 482–492. <https://doi.org/10.1111/inr.12716>
- Hodacová, L., Smejkalová, J., Skalská, H., Bendová, M., & al, e. (2007). Hodnocení pracovní psychické zátěže u zaměstnanců různých profesí. *Ceskoslovenska Psychologie*, 51(4), 335–346. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/hodnoceni-pracovni-psychicke-zateze-u-zamestnancu/docview/235730116/se-2>
- Jingxia, C., Longling, Z., Qiantao, Z. et al. (2022). The changes in the nursing practice environment brought by COVID-19 and improvement recommendations from the nurses' perspective: a cross-sectional study. *BMC Health Serv Res* 22, 754. <https://doi.org/10.1186/s12913-022-08135-7>
- Koren, A., Alam MAU, Koneru S, DeVito A, Abdallah L, Liu B (2021). Nursing Perspectives on the Im-

pacts of COVID-19: Social Media Content Analysis. *JMIR Form Res* 5 (12), e31358. URL: <https://formative.jmir.org/2021/12/e31358>

Rajčáni, J., Vytykačová, S., Botíková, V., & Šuhajdová, B. (2022). Predictors of traumatic stress in nurses during the covid-19 pandemic. *Ceskoslovenska Psychologie*, 66(1), 17–29. <https://doi.org/10.51561/cspsych.66.1.17>

Rosen, B., Preisman, M., Read, H. et al. (2022). Providers' perspectives on implementing resilience coaching for healthcare workers during the COVID-19 pandemic. *BMC Health Serv Res* 22, 780. <https://doi.org/10.1186/s12913-022-08131-x>

Song, Y. K., Mantri, S., Lawson, J. M., Berger, E. J., & Koenig, H. G. (2021). Morally injurious experiences and emotions of health care professionals during the COVID-19 pandemic before vaccine availability. *JAMA Network Open*, 4(11). <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2021.36150>

Usnesení vlády České republiky č. 220 k zajištění poskytování zdravotních služeb poskytovateli zdravotních služeb a k zajištění činnosti orgánů ochrany veřejného zdraví po dobu trvání nouzového stavu

World health organization. (2020, 12. března). Director-General's opening remarks at the Mission briefing an COVID-19-12 March 2020. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19-12-march-2020>

Zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních

Mgr. Naděžda Křečková Tůmová, Ph.D. (nadezda.kreckova@vupsv.cz) je výzkumnou pracovnící RILSA, v. v. i. (Research Institute for Labour and Social Affairs), Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika, kde působí v týmu rodinné politiky. Externě přednáší sociologii. Díky své předchozí praxi má přesah i do zdravotní politiky.

Nový policy brief Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (RILSA)

Na sklonku letošního léta vyvolal velkou pozornost policy brief **Energetická inflace napříč socioekonomickými skupinami v České republice**. Autorem je ekonom Filip Mandys, který od května 2022 působí jako výzkumný pracovník RILSA. Pracuje také v Evropském investičním fondu v Lucembursku a zabývá se zejména energetickou a environmentální ekonomikou, aplikovanou ekonometrií a financemi.

Policy brief zpracovává data Statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu (ČSÚ), indexu cen energií ČSÚ, informací o cenách pohonných hmot ČSÚ a údajů Eurostatu. Autor mimo jiné zjistil, že průměrná česká domácnost čelila mezi červnem 2021 a 2022 značnému nárůstu cen energií, a to o 45,2%. Všechny socioekonomické skupiny se potýkaly s podobně velkou energetickou inflací, přičemž specifická míra této inflace pro jednotlivé skupiny se pohybovala od 43,8 % do 46,3 %. Největšímu procentuálnímu nárůstu cen energií tak čelily osoby samostatně výdělečně činné a domácnosti neúplných rodin.

Plné znění tohoto policy briefu: <https://www.vupsv.cz/download/policy-brief-vupsv-v-v-i-c-9-2022-2/?wpdmid=15840&refresh=632ddfca93a451663950794>